

ทัศนคติต่อคนพิการ: ปัจจัยสำคัญที่ผลักดันหรือขวางกั้น

การสร้างความเท่าเทียม

Attitudes Towards People with Disabilities : The Key Factors that Drive or Create a Barrier to Equality

ฐิติวัฒน์ ทองแก้ว¹ วิริญญา สุทธิกุล^{2*} และ ธีระวัฒน์ จันทัก³

Thitiwat Tongkaew¹ Wiranya Sutthikun^{2*} and Thirawat Chantak³

¹นักวิเคราะห์นโยบายและแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

^{2*}อาจารย์ คณะบริหารธุรกิจและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

*Email : wiranya_21@hotmail.com โทร. 093-326-3567

บทคัดย่อ

บทความวิชาการฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับคนพิการในประเทศไทย และ 2) เสนอปัญหาที่เกิดกับคนพิการในการเข้าถึงสิทธิที่พึงได้รับในประเด็นของการจ้างงานและการประกอบอาชีพ และการเข้าถึงสิทธิการบริการด้านสุขภาพและฟื้นฟูศักยภาพ รวมถึงนำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาเบื้องต้น โดยการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่า การสร้างความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับคนพิการจะต้องทำความเข้าใจ ความหมาย สาเหตุและประเภทของผู้พิการที่ถูกต้องเพื่อให้คนทั่วไปได้ปรับเปลี่ยนมุมมองและทัศนคติที่มีต่อคนพิการจากเชิงลบที่มองผู้พิการเป็นภาระหรือปัญหาของสังคม เป็นทัศนคติเชิงบวก คือ เป็นผู้ที่ศักยภาพแต่อาจมีข้อจำกัดจากความบกพร่องบางประการ ซึ่งคนปกติจะต้องรับบทบาทเป็นผู้สนับสนุนให้คนพิการสามารถใช้ชีวิตปกติ ร่วมกับคนอื่น ๆ ได้อย่างเหมาะสมรวมถึงการรับทราบสถิติของคนพิการในประเทศไทยเพื่อให้คนทั่วไปได้เข้าใจ สถานการณ์ปัจจุบันของคนพิการซึ่งแนวโน้มมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เป็นเรื่องใกล้ตัวที่คนทั่วไปหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องอยู่ร่วมกัน และควรปฏิบัติต่อคนพิการอย่างเหมาะสมและเท่าเทียมกันโดยปัญหาจากการวิเคราะห์ประเด็น ด้านการจ้างงาน การประกอบอาชีพ และสิทธิด้านสุขภาพ พบว่า ทัศนคติของคนในสังคมส่งผลกระทบต่อเชิงลบหลาย ประการต่อคนพิการ เช่น นายจ้างที่มีความเข้าใจและทัศนคติที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับคนพิการ จนสร้างกำแพงทาง ความคิดขวางกั้นการจ้างงานคนพิการ การกำหนดภาระงาน การจัดสรรสภาพแวดล้อมและวัสดุอุปกรณ์ที่ไม่ สนับสนุนการทำงานของคนพิการ พนักงานในองค์กรที่มีมุมมองต่อคนพิการว่ามีศักยภาพการทำงานไม่เหมาะสม ไม่ยอมรับคนพิการและแสดงการต่อต้านในการรวมกลุ่มการทำงาน รวมถึงการรับผลประโยชน์ร่วมกัน การเข้าถึง สิทธิการบริการด้านสุขภาพ คนพิการประสบปัญหาจากนโยบายที่ขาดความเข้าใจบริบทและข้อจำกัดของคนพิการ จนก่อให้เกิดปัญหาด้านการเดินทาง ที่ยากลำบาก การสนับสนุนค่าใช้จ่ายที่ไม่ครอบคลุม ขาดการให้ข้อมูลด้าน สถานพยาบาล รวมถึงทัศนคติของเจ้าหน้าที่ในสถานพยาบาลที่ส่งผลต่อการปฏิบัติต่อคนพิการเมื่อเข้ารับบริการด้าน สุขภาพกล่าวโดยสรุป จะเห็นได้ว่าปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่ มีจุดเริ่มต้นจากความเข้าใจและทัศนคติต่อคนพิการ ที่ไม่ถูกต้อง ไม่เข้าใจบริบทและข้อจำกัดของคนพิการที่แท้จริงดังนั้น แนวทางการแก้ปัญหาเบื้องต้น คือ การสร้าง ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติของคนในสังคมต่อคนพิการที่ถูกต้อง ควบคู่กับการสำรวจปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อระบุปัจจัย ปัญหาจากคนพิการ เพื่อหาจุดด้อยภาพของความเหมาะสมระหว่างสิทธิที่พึงได้รับและความต้องการที่แท้จริงของคน

พิการอันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการที่แท้จริงโดยการมีส่วนร่วมของคนทุกคนในสังคมอย่างเหมาะสม และเท่าเทียมกัน

คำสำคัญ : ทักษะคนพิการ ความเท่าเทียม

Abstract

This academic article aims to 1) establish a basic understanding of people with disabilities in Thailand and 2) present the problems of people with disabilities to access the right to receive of employment health services and rehabilitation potential. The finding from the literature reviews showed the hidden problems in accessing the social rights of people with disabilities toward the attitude of people in society. The attitude of some people in society created the wall or barrier in hiring disabled people, allocating of environment and materials are not support the disabled workers, employees in the organization had a negative view towards people with disabilities. Moreover, people with disabilities also experience problems in accessing health services because they found the difficulty of travel and access to rehabilitation services, even higher expenses and recognition of the hospital setting. People with disabilities had higher rates of illness than normal people result in high costs will burden people with disabilities and their families which this condition can create the social isolation. From the problems above, the basic solutions are 1) build an understanding of society's attitude toward people with disabilities and 2) explore and determine problems, survey the opinions to understanding how people with disability perceive public attitudes towards them to find an appropriate balance between the rights to receive and needs of people with disabilities.

Keywords : Attitude, People with Disabilities, Equality

บทนำ

คนพิการ เป็นคำที่ใช้อธิบายลักษณะคนที่มีความไม่สมบูรณ์หรือมีความบกพร่องทางร่างกาย การสื่อสารสติปัญญาหรือจิตใจ ซึ่งหากถามคนทั่วไปในสังคมไทยเกี่ยวกับคนพิการภาพแรกที่ปรากฏขึ้นมักเป็นไปในเชิงลบ เช่นเป็นผู้ที่ไม่มีความสามารถในการทำงาน เป็นผู้ที่ไม่สามารถใช้ชีวิตประจำวันได้อย่างปกติ หรือเป็นภาระและปัญหาให้กับสังคม (สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, 2553) เป็นต้น สิ่งที่เกิดขึ้นสะท้อนให้เห็นบริบทการตีความของคนในสังคมไทยจากสิ่งที่เห็นและได้รับผลจากวาทกรรมทางสังคมเกี่ยวกับคนพิการ หลายพื้นที่ ในกรุงเทพมหานครจะพบเห็นคนพิการนั่งร้องขอความช่วยเหลือซึ่งคนทั่วไปอาจเรียกว่า ขอดาน ในบางครั้งอาจเป็นคนพิการจริงและบางครั้งอาจเป็นคนพิการเทียมแต่นั้นเป็นการตอกย้ำภาพลักษณ์และการตีความเชิงลบของคนทั่วไป และยังพบว่า มีการให้ความหมายเชื่อมโยงกันระหว่างคนพิการกับความยากจน (Gudlavalleti et al., 2014) จากการให้ความหมายและ

ทัศนคติเชิงลบต่างๆ ที่มีต่อคนพิการข้างต้นนั้นส่งผลให้เกิดกำแพงทางสังคมขนาดใหญ่ที่ขวางกั้นการเข้ามามีส่วนร่วมทางสังคมของคนพิการ รวมถึงการเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ ที่คนพิการ ควรได้รับในฐานะพลเมืองไทย

จากปัญหาข้างต้นคนกลุ่มหนึ่งได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าวและร่วมกันหาแนวทางแก้ไขอย่างจริงจัง นั่นคือประเด็นของการสร้างความเท่าเทียมและความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นในสังคมซึ่งเป็นที่ถกเถียงกันอย่าง ต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน (กุลา วจนสาระ, 2555) ในประเทศไทยได้มีการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างต่อเนื่องจากการกำหนดกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อช่วยให้คนพิการได้รับการปฏิบัติ อย่างเท่าเทียมลดความเหลื่อมล้ำต่างๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อสร้างความยั่งยืนให้กับประเทศไทย ทั้งนี้ ร่าง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 – 2565 (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558) ได้ระบุถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาคือความไม่เท่าเทียมกันในสังคม โดยกำหนดทิศทางการเข้าถึงบริการ ด้านสุขภาพของรัฐ การเข้าถึงการมีอาชีพที่ดี อันจะส่งผลให้ประชาชนทุกคน ทุกประเภทในประเทศไทย มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และส่งผลต่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มที่ดีในอนาคต เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว แต่สิ่งสำคัญที่เป็นปัจจัยความสำเร็จของการแก้ไขปัญหาคือการสร้าง ความเข้าใจและทัศนคติที่ถูกต้องให้แก่คนในสังคมเพื่อ ทลายกำแพงทางสังคมและก้าวข้ามปัญหาต่าง ๆ ไปพร้อมกัน

ขอบเขตของบทความ

ปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่อาจเป็นทั้งแรงผลักดัน หรืออาจเป็นตัวขวางกั้นการสร้าง ความเท่าเทียมในสังคม คือ ทัศนคติของคนในสังคมที่มีต่อคนพิการ ซึ่งบางครั้งอาจเกิดจากการให้ความหมายคนพิการจากบริบทของสังคม หรือประสบการณ์ที่ได้พบเห็นคนพิการ ดังนั้น บทความชิ้นนี้จึงมุ่งเน้นการสร้าง ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับคนพิการ คือ ความหมายในเชิงวิชาการ สาเหตุที่ทำให้เกิดความพิการ ประเภทและสถิติของคนพิการในประเทศไทย รวมถึง สิทธิขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ที่คนพิการพึงได้รับ ซึ่งการทำความเข้าใจบริบทและความหมายที่แท้จริงของคนพิการ จะเป็นการเปิดโลกทัศน์ในอีกแง่มุมหนึ่งให้กับคนทั่วไปในการตีความหมายคนพิการ รวมถึงการเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นกับคน พิการจากสิทธิขั้นพื้นฐานที่คนพิการพึงได้รับตามกฎหมาย อันเนื่องมาจากทัศนคติและความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับคนพิการจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้เขียนมุ่งเน้นการนำเสนอประเด็นปัญหาจากการจ้างงาน การประกอบอาชีพ และสิทธิการบริการด้านสุขภาพและฟื้นฟูศักยภาพเป็นสำคัญ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับคนพิการในประเทศไทย ประกอบด้วย ความหมาย สาเหตุและ ประเภทของคนพิการ สถิติของคนพิการในประเทศไทย รวมถึงสิทธิต่าง ๆ ที่สำคัญที่คนพิการพึงได้รับ
2. เพื่อเสนอปัญหาที่เกิดกับคนพิการ จากการเข้าถึงสิทธิที่พึงได้รับของคนพิการในประเด็นของการจ้างงาน การประกอบอาชีพ สิทธิการบริการด้านสุขภาพและฟื้นฟูศักยภาพ รวมถึงนำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาเบื้องต้น

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในปัจจุบันคนในสังคมบางส่วนมีความเข้าใจไม่ถูกต้องเกี่ยวกับคนพิการ เช่น ความหมาย สาเหตุและประเภท ของคนพิการ โดยส่วนมากคนทั่วไปจะตีความหมายของคนพิการจากประสบการณ์และการตีความหมายผ่าน กระบวนการทางสังคมต่าง ๆ ซึ่งบางครั้งอาจเป็นมุมมองเชิงบวกที่มีนัยสื่อมุมมองแง่ลบต่อคนพิการ เช่น คนพิการ

เป็นผู้ที่มีความสามารถ แต่มีความบกพร่องหรือไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ (ณัฐนันท์ คำภา, วิไลศักดิ์ กิ่งคำ และวิภาวรรณ อยู่เย็น, 2558) อันจะส่งผลต่อการสร้างทัศนคติต่อคนพิการในเชิงลบ แต่เราไม่สามารถกล่าวได้ว่าพวกเขาเหล่านั้นมีความผิดที่มองและให้ความหมายของคนพิการในเชิงลบ เพราะสิ่งที่พวกเขาเข้าใจนั้นเกิดจากภาพที่พวกเขาเห็นและสิ่งที่พวกเขาได้รับรู้ต่อ ๆ กันมาจากคนอื่นในสังคม กลายเป็นอัตลักษณ์ของคนพิการที่คนทั่วไปเข้าใจ ดังนั้นหากต้องการวางพื้นฐานการสร้าง ความเท่าเทียมในสังคมให้กับคนพิการขั้นตอนเริ่มต้นนั้น ผู้เขียนจึงนำเสนอข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับคนพิการเพื่อ 1) รู้จักกับความหมายของคนพิการ 2) เข้าใจกับสาเหตุและประเภทของคนพิการ และ 3) เข้าถึงกับสถิติของคนพิการในประเทศไทยที่จะทำให้คนทั่วไปได้ทราบสถานการณ์ปัจจุบันของคนพิการในประเทศไทยซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในทุกปีซึ่งสอดคล้องกับสาเหตุของความพิการที่บางครั้งมีแนวโน้มเป็นไปในทิศทางเดียวกับจำนวนอุบัติเหตุที่เพิ่มขึ้นในปัจจุบัน ทั้งนี้การให้ข้อมูลเบื้องต้นนี้จะคล้ายกับการใส่แว่นสายตาให้กับคนทั่วไปได้เห็นภาพของคนพิการที่เคยพำมัวให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อมองเบื้องหลังของผลกระทบจากทัศนคติจากคนในสังคมที่ส่งผลต่อคนพิการในการใช้ชีวิตและการเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ ที่พึงได้รับ

1. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับคนพิการ

1.1 ความหมายของคนพิการ

วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์, มณฑิยา บุญตัน และอักรพรรณ ขวัญชื่น (2545) คนพิการ หมายถึง บุคคลที่มีความบกพร่องลักษณะต่าง ๆ เช่น การมองเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรมสติปัญญา หรือการเรียนรู้ ส่งผลให้ถูกจำกัดในกิจกรรมในชีวิตประจำวันและการเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคมโดยมีความต้องการจำเป็นพิเศษเพื่อให้สามารถใช้ชีวิตและเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคมได้อย่างบุคคลปกติ

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (2550) กล่าวว่า คนพิการ หมายถึง บุคคลที่มีข้อจำกัดด้านความบกพร่องทางร่างกาย การมองเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว ความบกพร่องทางพฤติกรรม การสื่อสาร ความบกพร่องทางอารมณ์ สติปัญญาและการเรียนรู้ รวมถึงความบกพร่องทางด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลและเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินกิจกรรมในชีวิตประจำวัน

อานนท์ วันลา (2553) กล่าวว่า คนพิการ หมายถึง บุคคลที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ ซึ่งส่งผลให้เกิดข้อจำกัดในการเรียนรู้และสื่อความหมาย เช่น การพูด การฟัง หรือการอ่านเขียนในชีวิตประจำวัน รวมถึงการประกอบอาชีพและการสร้างสัมพันธภาพกับคนในสังคม

ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา (2554) กล่าวว่า คนพิการเป็นผู้ที่มีความบกพร่องทางด้านจิตใจ ด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา รวมถึงด้านการเรียนรู้ หรือความบกพร่องในประเด็นอื่น ๆ ซึ่งส่งผลและเป็นอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ประจำวัน และการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจการต่าง ๆ ในสังคม และบางคนอาจต้องได้รับความช่วยเหลือเพื่อให้สามารถเข้าร่วมการดำเนินกิจการต่าง ๆ ได้อย่างคนทั่วไป

World Health Organization (2011) หรือองค์การอนามัยโลกกล่าวว่า คนพิการ หมายถึง บุคคลซึ่งประสบภาวะความไม่สมบูรณ์ทางร่างกายหรือจิตใจชั่วคราวหรือถาวร ส่งผลให้ไม่ได้รับความเท่าเทียมทางด้านบริการสุขภาพ การศึกษา และโอกาสในการทำงาน ทั้งนี้ ในปัจจุบันความพิการมักถูกตีความหมายจากสังคมมากกว่าความผิดปกติทางร่างกาย

จากความหมายของนักวิชาการ นักวิจัย และวรรณกรรมต่าง ๆ ข้างต้น เราอาจตีกรอบความหมายของคนพิการได้ว่า คนพิการ คือ บุคคลที่มีความบกพร่องหรือไม่สมบูรณ์ทางด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา ด้านจิตใจ ด้านการเรียนรู้ หรือด้านอื่น ๆ ซึ่งในบุคคลหนึ่งอาจมีความบกพร่องหรือไม่สมบูรณ์ด้านเดียวหรือหลายด้าน และอาจเป็น

ภาวะเพียงชั่วคราวหรือถาวรก็ได้ โดยความบกพร่องหรือไม่สมบูรณ์นั้นจะส่งผลให้เกิดข้อจำกัดในการดำเนินชีวิตประจำวันและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทางสังคม ซึ่งบางคนอาจต้องได้รับความช่วยเหลือเพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้ ทั้งนี้ เห็นได้ว่าความหมายต่าง ๆ ของคนพิการนั้นมักแฝงนัยเชิงลบไว้ หากคนทั่วไปตีความหมายของความบกพร่องหรือไม่สมบูรณ์เป็นภาวะหรือปัญหา จะส่งผลให้เกิดกำแพงทางทัศนคติที่กลายเป็นอุปสรรคในการสร้างความเท่าเทียมในประเด็นต่าง ๆ เช่น โอกาสในการทำงาน การได้รับบริการทางสุขภาพ หรือ การได้รับการศึกษา เป็นต้น ดังนั้น การทำความเข้าใจกับคนพิการจากการให้ความหมายของนักวิชาการหรือเอกสารต่าง ๆ นั้นอาจไม่เพียงพอต่อการก้าวข้ามผ่านกำแพงทัศนคติที่เกิดจากกระบวนการสังคมนานาชาติ แต่ต้องเข้าใจและเปิดรับว่าคนพิการคือส่วนหนึ่งของสังคมที่ทุกคนต้องอยู่ร่วมกันอย่างเท่าเทียม

1.2 สาเหตุของความพิการ

เมื่อก้าวถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดความพิการ คนส่วนมากอาจมองว่าความพิการเป็นลักษณะของความไม่สมบูรณ์ของบุคคลที่มีมาแต่กำเนิด แต่ความเป็นจริงแล้วความพิการนั้นมีสาเหตุต่าง ๆ มากมาย โดยคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญองค์รอนามัยโลก (สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน, 2535) ได้จำแนกสาเหตุของความพิการไว้ 8 ประการ ดังนี้ 1) ความพิการแต่กำเนิด ซึ่งอาจมีสาเหตุจากกรรมพันธุ์ สาเหตุจากพฤติกรรมของมารดาก่อนคลอด และความผิดปกติต่าง ๆ ในระหว่างคลอด 2) โรคติดต่อ อาจเนื่องมาจากการติดเชื้อไวรัสหรือการติดเชื้อของมารดาในระหว่างการตั้งครรภ์ช่วง 3 เดือนแรก 3) โรคที่ไม่ติดต่อ ซึ่งอาจเกิดจากพฤติกรรมการใช้ชีวิตหรือการเสื่อมสภาพของอวัยวะในร่างกาย เช่น โรคกระดูก เบาหวาน ตาบอด กระจกสันหลังโก่งหรือคด เป็นต้น 4) โรคจิต เช่น โรคประสาทประเภทต่าง ๆ โรคซึมเศร้า หรือโรคที่กล้วสิ่งผิดปกติ เป็นต้น 5) โรคพิษสุราเรื้อรังและการติดสารเสพติดประเภทต่าง ๆ 6) ภัยอันตรายและการบาดเจ็บ อาจเกิดจากการได้รับอุบัติเหตุด้านการจราจร จากอาวุธหรือการโดนทำร้าย หรือความประมาทอื่น ๆ 7) ภาวะทุพโภชนาการ เช่น ภาวะการขาดสารอาหารที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางสมองและร่างกาย และการขาดสารอาหารที่ทำให้ตาบอด เป็นต้น และ 8) สาเหตุอื่น ๆ เช่น การได้รับมลพิษ การได้ยินเสียงที่ดังอีกทีติดต่อกันเป็นประจำ การรักษาพยาบาลที่ไม่ถูกวิธี การพยายามฆ่าตัวตาย (แต่ไม่ตาย) เป็นต้น

ดังนั้น เมื่อพิจารณาตามสาเหตุของความพิการข้างต้นเพื่อให้ง่ายต่อความเข้าใจเราจะสามารถจัดกลุ่มสาเหตุของความพิการได้เป็น 2 ประเด็นใหญ่ คือ 1) ความพิการแต่กำเนิด ซึ่งในประเทศไทยสามารถประมาณการได้ว่าจะพบทารกแรกเกิดที่มีความพิการแต่กำเนิดประมาณ 24,000 – 40,000 รายต่อปี (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2559) และ 2) ความพิการที่เกิดขึ้นในภายหลังจากเหตุไม่พึงประสงค์ เช่น อาการเจ็บป่วย อุบัติเหตุ การเสื่อมของวัย เป็นต้น

1.3 ประเภทของคนพิการ

เมื่อเราทราบความหมายและสาเหตุของความพิการจากรายละเอียดข้างต้น จะสามารถแบ่งประเภทของคนพิการในประเทศไทยออกเป็นกลุ่มต่างๆ ได้ดังนี้

พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ (2534) ตามมาตราที่ 4 และมาตราที่ 20 ได้ออกกฎกระทรวงกำหนดประเภทของคนพิการไว้ใน 5 ประเภทดังนี้ 1) พิการทางการมองเห็น 2) พิการทางการได้ยินหรือการสื่อความหมาย 3) พิการทางกายหรือการเคลื่อนไหว 4) พิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม และ 5) พิการทางสติปัญญาหรือการเรียนรู้

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ (2552) ตามมาตราที่ 3 และมาตราที่ 4 ได้กำหนดประเภทของคนพิการ 9 ประเภท ดังนี้ 1) ผู้มีความบกพร่องทางการเห็น 2) ผู้มีความบกพร่องทางการได้ยิน 3) ผู้มีความบกพร่องทางสติปัญญา 4) ผู้มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว 5) ผู้มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ 6) ผู้มีความ

บกพร่องทางการพูดและภาษา 7) ผู้มีความบกพร่องทางพฤติกรรม หรืออารมณ์ 8) บุคคลออทิสติก และ 9) บุคคลพิการซ้อน

จากการแบ่งประเภทข้างต้นจะเห็นได้ว่าประเภทของคนพิการสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเด็นใหญ่ คือ 1) ความพิการทางด้านร่างกายและพฤติกรรม 2) ความพิการทางด้านสติปัญญา อารมณ์และการเรียนรู้ และ 3) ความพิการในการสื่อสาร ซึ่งดังที่ได้กล่าวในการให้ความหมายของคนพิการข้างต้น ในบุคคลหนึ่งอาจมีความพิการด้านเดียวหรืออาจมีความพิการหลายด้าน (พิการซ้ำซ้อน)

เมื่อคนทั่วไปได้รู้จักคนพิการจากความหมาย เข้าใจคนพิการจากสาเหตุและประเภทของความพิการ เปรียบเสมือนบันได 3 ขั้นพื้นฐานในการก้าวข้ามผ่านกำแพงทางสังคมที่ล้อมคนพิการเอาไว้ ซึ่งเมื่อคนทั่วไปเข้าใจบริบทของคนพิการที่ถูกต้องจะส่งผลต่อการปฏิบัติที่เหมาะสมในการสร้างความเท่าเทียม เช่น นายจ้างมอบตำแหน่งงานที่สอดคล้องกับลักษณะของคนพิการ พนักงานคนปกติให้การสนับสนุนคนพิการให้สามารถทำงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ องค์กรจัดสิ่งอำนวยความสะดวกหรือปรับพื้นที่ให้คนพิการสามารถปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม เป็นต้น

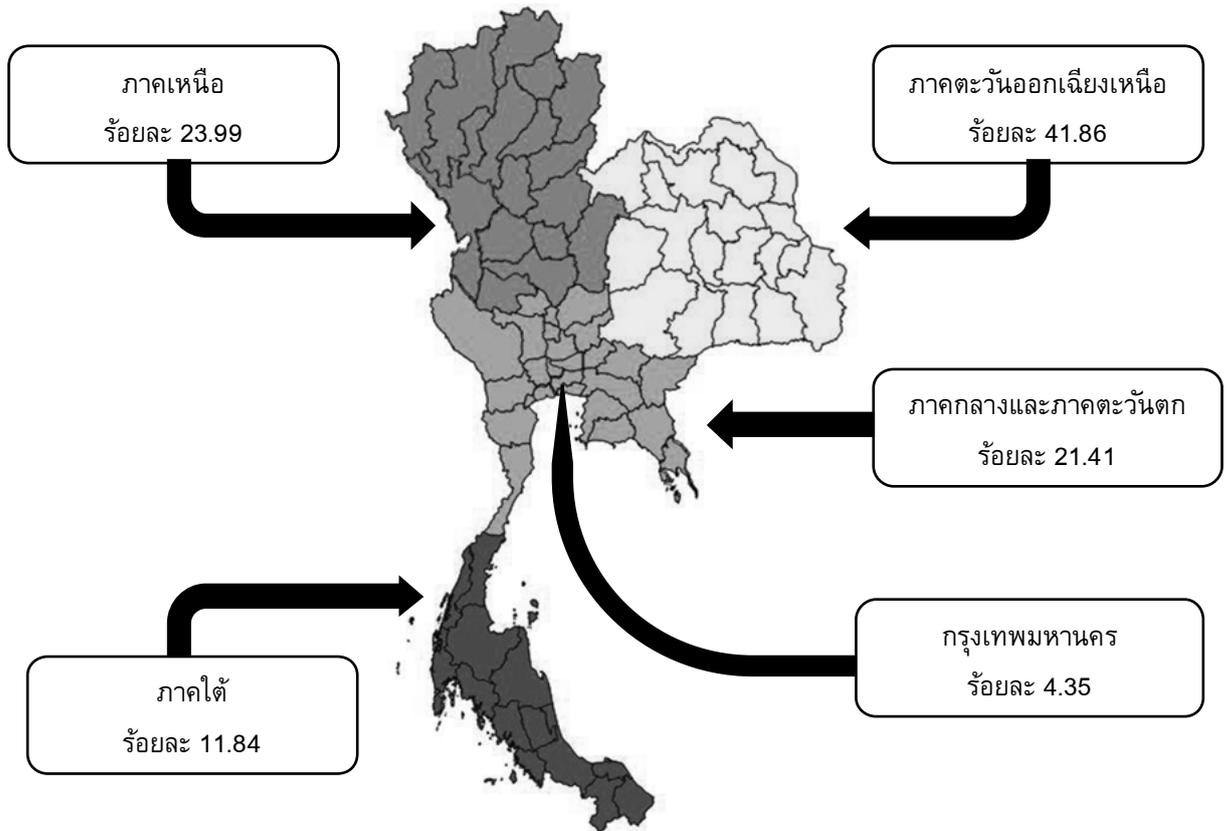
1.4 สถิติคนพิการในประเทศไทย

สถิติข้อมูลคนพิการในประเทศไทยจากการประมวลผลฐานข้อมูลทะเบียนกลางคนพิการ ของกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พบว่ามีคนพิการทั้งสิ้นประมาณ 1,628,894 คน (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2559ก) ทั้งนี้ หากจำแนกสถิติคนพิการตามภูมิภาคและเพศ จากการลงทะเบียนบัตรประจำตัวคนพิการ ณ วันที่ 30 กันยายน 2559 สามารถแสดงจำนวน ประเภทและสาเหตุความพิการ ได้ดังนี้

ตารางที่ 1 สถิติข้อมูลคนพิการที่ลงทะเบียนบัตรประจำตัวคนพิการ จำแนกตามภูมิภาคและเพศ

ภาค	จำนวน(ราย)		
	ชาย	หญิง	รวม
กรุงเทพมหานคร	39,088	31,911	70,999
ภาคกลางและภาคตะวันตก	190,055	159,549	349,604
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	356,871	326,602	683,473
ภาคใต้	106,376	86,942	193,318
ภาคเหนือ	206,752	184,891	391,643
ไม่ระบุ	7,985	6,690	14,675
รวม	868,039	764,674	1,632,713

ที่มา : (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2559ก)

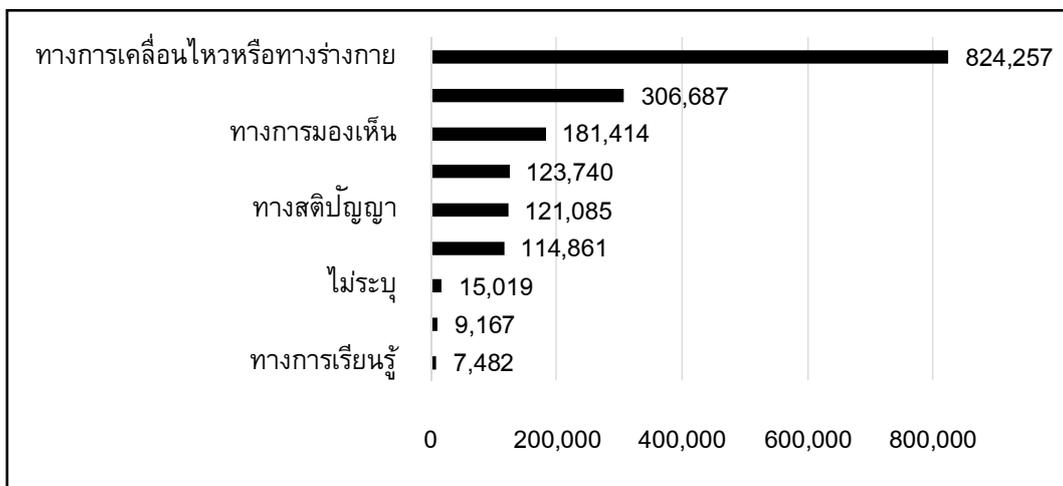

ภาพที่ 1 ร้อยละการกระจายตัวของคนพิการ จำแนกตามภาค

ที่มา : (ประยุกต์จากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2559ก)

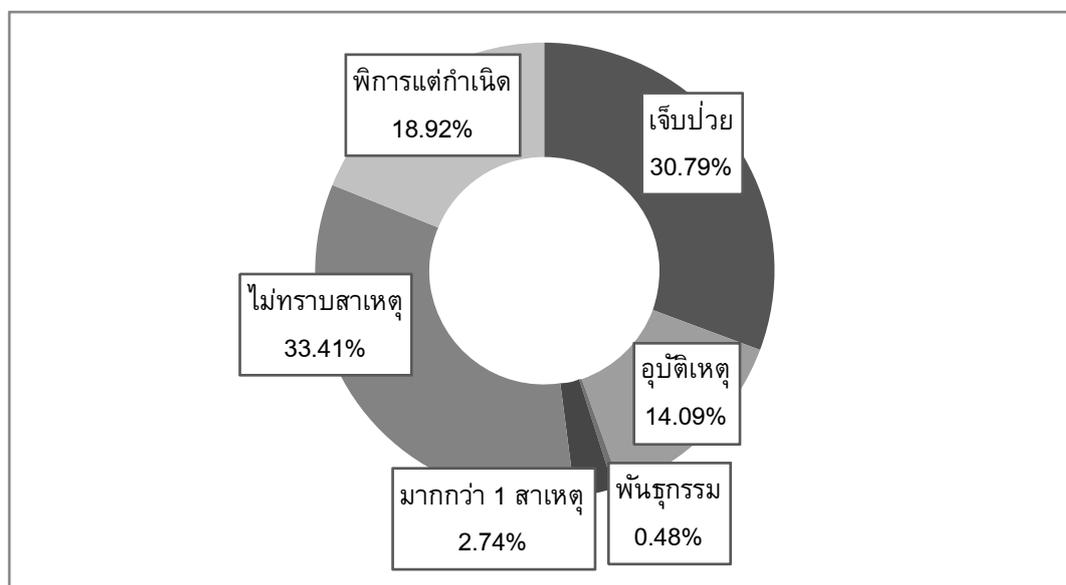
จากตารางที่ 1 และภาพที่ 1 พบว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนคนพิการมากที่สุด ร้อยละ 41.70 รองลงมาคือภาคเหนือ ร้อยละ 24.15 และน้อยที่สุดคือ ภาคใต้ ร้อยละ 11.84 (ไม่นับรวมกรุงเทพมหานคร)

ตารางที่ 2 สถิติคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ จำแนกตามประเภทความพิการ

ที่มา: (ดัดแปลงและปรับปรุงจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2559ก)

จากตารางที่ 2 พบว่า คนพิการมีความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกายมากที่สุด รองลงมาคือ ทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย และน้อยที่สุด คือ ทางการเรียนรู้

ภาพที่ 2 สาเหตุความพิการ

ที่มา : (กระทรวงส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ, 2559)

จากภาพที่ 2 พบว่า สาเหตุความพิการที่พบมากที่สุดคือ ไม่ทราบสาเหตุ ร้อยละ 32.9 รองลงมาคือ เจ็บป่วย ร้อยละ 30.07 และน้อยที่สุดคือ พันธุกรรม ร้อยละ 0.48 จะเห็นว่าสาเหตุของความพิการส่วนใหญ่ไม่ได้เกิดจากความพิการแต่กำเนิดอย่างที่หลายคนเข้าใจ และสามารถเกิดขึ้นได้จากสาเหตุต่าง ๆ ซึ่งการเตรียมความพร้อมในการสนับสนุนคนพิการในด้านต่าง ๆ จะต้องนำประเด็นสาเหตุของความพิการ มาพิจารณาร่วมกับลักษณะความพิการ เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการและข้อจำกัดของคนพิการมากที่สุด

ทั้งนี้ การวิเคราะห์สถิติของคนพิการในประเทศไทยเป็นสิ่งสำคัญที่คนในสังคมต้องรับทราบ เนื่องจากจำนวนผู้พิการประเภทต่าง ๆ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในแต่ละปี นั่นหมายถึงแนวโน้มที่คนทั่วไปจะต้องมีการดำเนินชีวิตประจำวันร่วมกับคนพิการเพิ่มมากขึ้น และหากมองในเชิงเศรษฐศาสตร์คนพิการที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นยังคงเป็นทรัพยากรสำคัญของประเทศที่ควรค่าแก่การลงทุนเพื่อพัฒนาให้กลายเป็นพลเมืองที่มีศักยภาพ และเป็นส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศในระยะยาว ตามแนวคิดที่สำคัญ คือ “เปลี่ยนภาระเป็นพลัง” (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2556)

2. คนพิการกับสิทธิที่พึงได้รับ

เมื่อได้ทำความเข้าใจความรู้และสถิติเบื้องต้นเกี่ยวกับคนพิการแล้วนั้น การทำความเข้าใจสิทธิที่คนพิการพึงได้รับจากสังคมเป็นสิ่งจำเป็น จากที่ได้กล่าวไปข้างต้นความพิการจะส่งผลให้เกิดอุปสรรคในการเข้าร่วมกิจกรรมในสังคมซึ่งหมายถึงรวมถึงสิทธิที่พึงได้รับประเภทต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อปัญหาด้านความไม่เท่าเทียมกับคนอื่น ๆ ในสังคมซึ่งเห็นได้อย่างชัดเจนในปัจจุบัน ดังนั้น เพื่อสร้างความเท่าเทียม ลดความเหลื่อมล้ำ และสนับสนุนให้คนพิการสามารถ

ใช้ชีวิตได้อย่างปกติเหมือนคนทั่วไป จึงได้มีการออกกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ และข้อบังคับต่าง ๆ ที่สนับสนุนสิทธิประโยชน์ที่คนพิการพึงได้รับ สามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ (2534) ระบุไว้ว่า คนพิการมีสิทธิได้รับการสงเคราะห์ พัฒนา และฟื้นฟูสมรรถภาพ ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ 1) การฟื้นฟูทางการแพทย์ และความช่วยเหลือค่าใช้จ่าย การรักษาพยาบาล 2) การได้รับการศึกษาตามกฎหมาย ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและศักยภาพของคนพิการ 3) การประกอบและฝึกอาชีพที่เหมาะสม 4) สนับสนุนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสังคม สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการที่สำคัญและจำเป็นต่อคนพิการ และ 5) การสนับสนุนบริการจากรัฐ ในประเด็นการเป็นคดีความ หรือในการติดต่อกับหน่วยงานราชการต่าง ๆ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (2542) มาตราที่ 10 ระบุไว้ว่า ต้องสร้างความเท่าเทียมกันในสิทธิทางการศึกษา ให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายทางการศึกษาสำหรับผู้บกพร่องทางจิตจี้ร่างกาย สติปัญญา หรือความบกพร่องด้านอื่น ๆ เป็นต้น รวมถึงได้รับการสิทธิการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก และความช่วยเหลืออื่น ๆ ทางการศึกษา เป็นต้น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (2550) ระบุไว้ว่า คนพิการมีสิทธิในการได้รับการอำนวยความสะดวกในสิ่งสาธารณะ และได้รับความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ จากรัฐ (มาตราที่ 55) รวมถึงได้รับการสนับสนุนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถพึ่งพาตนเองได้ (มาตรา 80)

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (2550 ; 2556) ได้ระบุสิทธิประโยชน์ของคนพิการ (ที่มีบัตรประจำตัวคนพิการ) ให้ได้รับสิทธิประโยชน์ สวัสดิการ และการช่วยเหลือจากภาครัฐ ประกอบด้วย 1) สิทธิในการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยกระบวนการแพทย์ 2) การคุ้มครองสิทธิทางการศึกษา 3) ได้รับการส่งเสริมอาชีพและคุ้มครองการมีงานทำ 4) การคุ้มครองสิทธิทางสังคมและสวัสดิการ 5) สิทธิในสิ่งอำนวยความสะดวก 6) สิทธิในการกู้ยืมเงินทุนเพื่อประกอบอาชีพ 7) สิทธิในการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย 8) สิทธิในการได้รับการล่ามภาษามือ 9) สิทธิในการมีผู้ช่วยคนพิการ และ 10) สิทธิในการลดหย่อนค่าโดยสารสาธารณะ

ดังนั้น จะเห็นได้ว่ากฎหมาย ระเบียบ ประกาศ และข้อบังคับต่าง ๆ ของประเทศไทยให้การส่งเสริมและสนับสนุนคนพิการคล้ายคลึงกัน ซึ่งสามารถแบ่งเป็นสิทธิที่คนพิการพึงได้รับ 4 ประเด็นที่สำคัญ คือ 1) ส่งเสริมสิทธิในการได้รับการศึกษาที่เหมาะสมในประเทศไทยนั้น มีพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ (2551) เพื่อขับเคลื่อนการเข้าถึงสิทธิดังกล่าว ทั้งนี้ สถิติด้านการศึกษาของคนพิการระบุว่า คนพิการจำนวน 1.5 ล้านคน กว่าร้อยละ 57.6 ของคนพิการได้รับการศึกษาต่ำกว่าระดับประถมศึกษา และมีเพียงร้อยละ 1.1 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2555) แสดงให้เห็นว่าการสนับสนุนการเข้าถึงสิทธิการได้รับการศึกษาที่เหมาะสมของคนพิการในประเทศไทยนั้นยังไม่เกิดประสิทธิภาพและควรเร่งผลักดันให้คนพิการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือสูงกว่าเพื่อให้คนพิการสามารถพัฒนาทักษะความสามารถได้อย่างเต็มศักยภาพและกลายเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศต่อไป 2) ส่งเสริมให้ได้รับการจ้างงานและการประกอบอาชีพที่เหมาะสม โดยมีพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (2550, 2560) เป็นกลไกขับเคลื่อนสำคัญ โดยระบุไว้ในมาตราที่ 33 34 และ 35 เพื่อส่งเสริมการจ้างงานและคุ้มครองการมีงานทำของคนพิการ ซึ่งในปัจจุบันได้รับความร่วมมือจากสถานประกอบการ หน่วยงานเอกชนและหน่วยงานภาครัฐในการจ้างงานคนพิการ จึงส่งผลให้คนพิการได้รับการจ้างงานเพิ่มขึ้น แต่ยังคงพบว่าจำนวนคนพิการที่มีได้รับการจ้างงานนั้นมีจำนวนถึงร้อยละ 56.85 ของคนพิการที่อยู่ในวัยทำงานทั้งหมด แสดงให้เห็นว่ายังคงมีช่องว่างของการผลักดันการจ้างงานคนพิการอยู่ค่อนข้างมาก ซึ่งอาจจะต้องผลักดันการสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชนและสถานประกอบการต่าง ๆ ในการ

จ้างงานผู้พิการในตำแหน่งงานที่เหมาะสมให้เกิดเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนยิ่งขึ้น 3) ส่งเสริมและช่วยเหลือด้านบริการสุขภาพและการฟื้นฟูศักยภาพ ในปัจจุบันจะมุ่งเน้นการพัฒนาส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้คนพิการสามารถช่วยเหลือตนเองได้อย่างเหมาะสม สามารถใช้ชีวิตประจำวันและเข้าสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผลจากสิทธิในข้อนี้ส่งผลให้ภาครัฐ หน่วยงานเอกชน และสถานประกอบการต้องจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและสนับสนุนให้คนพิการได้รับการบริการสุขภาพและฟื้นฟูศักยภาพที่เหมาะสม และ 4) สนับสนุนด้านการดำเนินชีวิต เช่นเดียวกับการส่งเสริมด้านบริการสุขภาพ สิทธิในประเด็นนี้ส่งผลให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต้องปรับสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมต่อการใช้ชีวิตของคนพิการรวมถึงจัดการช่วยเหลือที่เหมาะสม ทั้งนี้ ปัญญาที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจนคือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเองก็ละเลยความสนใจในประเด็นดังกล่าว โดยอาจพิจารณาว่าคนพิการอาจไม่ได้ออกมาใช้ชีวิตร่วมกับคนในสังคม สังเกตได้จากพื้นที่ในเขตกรุงเทพมหานครซึ่งไม่ได้รับการปรับปรุงให้เหมาะสม หรือกระทั่งการจัดลิฟต์โดยสารให้กับคนพิการของรถไฟฟ้าซึ่งเป็นประเด็นฟ้องร้องกันจนถึงในปัจจุบัน นั้นแสดงให้เห็นถึงความไม่รู้จัก ไม่เข้าใจ และทัศนคติที่ไม่ถูกต้องที่มีต่อคนพิการหากพิจารณาจาก 4 ประเด็นนี้ จะสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะคือ สิ่งประเทศหรือหน่วยงานภาครัฐมอบให้คนพิการกับสิ่งที่คนพิการต้องตอบสนองและลงมือปฏิบัติให้สำเร็จด้วยตนเอง ซึ่งหากต้องการสร้างความยั่งยืนให้กับคุณภาพชีวิตของคนพิการ การสนับสนุนที่สำคัญที่สุดคือสิ่งที่ช่วยให้คนพิการสามารถพิสูจน์ความสามารถและตัวตนที่มีคุณค่า ให้คนทั่วไปได้ยอมรับถึงคุณค่าที่แท้จริงของคนพิการที่เท่าเทียมกับคนอื่น ๆ นั่นคือ การประกอบอาชีพที่มั่นคงและเลี้ยงตัวเองได้ เปรียบคล้ายกับการยกปลาทั้งเรือที่หามาได้ให้ชาวบ้านกินเพียงไม่กี่วันปลาก็ต้องหมดลง แต่หากสอนให้พวกเขาเลี้ยงปลาพวกเขาก็จะมีปลากินตลอดชีวิตและยังส่งผลให้พวกเขาได้รับรู้ถึงความสามารถและคุณค่าของตัวเองอย่างแท้จริง ทั้งนี้ การสนับสนุนดังกล่าวจะสำเร็จได้ต้องเกิดจากการรู้จัก การเข้าใจ และการเข้าถึงคนพิการในฐานะสมาชิกคนหนึ่งในสังคมบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกคนในประเทศ

3. ปัญหาของคนพิการกับสิทธิที่ได้รับจากงานวิจัย

จากข้อมูลข้างต้น พบว่าประเทศไทยมีการสนับสนุนคนพิการให้เข้าถึงสิทธิต่าง ๆ ที่รัฐบาล หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนร่วมกันผลักดันให้เกิดการดำเนินงานที่ต่อเนื่อง เช่น การกำหนดให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนสนับสนุนการจ้างงานคนพิการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.2550 มาตรา 33 กำหนดให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการต้องรับคนพิการเข้าทำงานตามลักษณะของงานในอัตราส่วนที่เหมาะสมกับผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการ โดยใช้ นายจ้างหรือสถานประกอบการที่มีคนพนักงานตั้งแต่ 100 คนขึ้นไป จ้างงานคนพิการในอัตรา พนักงานคนปกติ 100 คน ต่อคนพิการ 1 คน เช่น หากสถานประกอบการมีพนักงาน 500 คน สถานประกอบการจะต้องจ้างพนักงานคนพิการ 5 คนแต่หากไม่สามารถจ้างคนพิการได้สถานประกอบการสามารถเลือกส่งเงินตามมาตรา 34 เข้ากองทุนคนพิการตามจำนวนพนักงานคนพิการที่ขาดไป (ตามค่าแรงขั้นต่ำ) โดยสถานประกอบการดังกล่าวจะได้รับการลดหย่อนภาษีตามจำนวนเงินค่าจ้างหรือจำนวนเงินเข้ากองทุน ช้อยกเว้นดังกล่าวกลายเป็นช่องว่างให้สถานประกอบการเลือกจ่ายเงินเข้ากองทุนแทนการจ้างคนพิการ อาจเนื่องจากประหยัดค่าใช้จ่ายมากกว่าและสถานประกอบการบางส่วนจะมีข้ออ้างว่าลักษณะงานไม่เหมาะสมกับสภาพความพิการ

บทความชิ้นนี้มุ่งแสดงให้เห็นถึงปัญหาที่หลายคนมองข้ามในการส่งเสริมและสนับสนุนการเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ ของคนพิการ ทั้งนโยบายและการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ มุ่งไปยังจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ การทำให้คนพิการได้เข้าถึงสิทธิที่พึงได้รับให้ได้มากที่สุดแต่บางครั้งอาจลืมนำปัจจัยที่มีกำแพงทางสังคมบางประการที่ขวางกั้นการดำเนินงานดังกล่าวไม่ให้ประสบผลสำเร็จอย่างที่คาดหวังไว้ และสิ่งที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบโดยตรงต่อคนพิการเอง

ดังนั้น บทความชิ้นนี้จึงหยิบยกตัวอย่างปัญหาที่แฝงอยู่จากสิทธิการจ้างงานและประกอบอาชีพ และการบริการด้านสุขภาพ เพื่อให้เห็นสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจนจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยมีผลงานวิจัยที่แสดงให้เห็นถึงประเด็นปัญหาอย่างชัดเจน ซึ่งพบว่ามีประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกัน คือ ทักษะของคนในสังคมที่มีต่อคนพิการในเชิงลบ ซึ่งส่งผลให้กระบวนการสนับสนุนคนพิการให้เข้าถึงสิทธิที่พึงได้รับ เช่น การจ้างงานและการประกอบอาชีพ การเข้าถึงบริการด้านสุขภาพและการฟื้นฟูศักยภาพไม่สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ ดังข้อมูลในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ตารางสรุปปัญหาของคนพิการจากสิทธิที่ได้รับ จำแนกตามนักวิชาการ

ประเด็นปัญหา	Siperstein et al. (2006)	Schur et al. (2009)	Gudlavalleti et al. (2014)	Park et al. (2016)	Palad et al. (2016)
1. ปัญหาด้านทัศนคติ	✓	✓	✓	✓	✓
2. ปัญหาการกีดกันและการมีส่วนร่วม		✓			✓
3. ปัญหาด้านสวัสดิการและการคุ้มครองที่ได้รับ		✓			
4. ปัญหาการเข้าถึงสวัสดิการ			✓		
5. ปัญหาความไม่สอดคล้องระหว่างสิทธิที่ได้รับกับคุณภาพชีวิตคนพิการ			✓	✓	

(ที่มา : Siperstein et al., 2006; Schur et al., 2009; Gudlavalleti et al., 2014; Park et al., 2016; Palad et al., 2016)

จากตารางที่ 3 ผลการวิจัยจากนักวิจัยทั้ง 5 ท่าน ซึ่งทำการวิจัยในประเด็นที่แตกต่างกันพบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นกับคนพิการจากสิทธิที่ได้รับด้านการจ้างงาน การประกอบอาชีพ และการเข้าถึงบริการสุขภาพและการฟื้นฟูศักยภาพนั้นต่างมีปัญหาที่เกิดขึ้นในด้านทัศนคติเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ในการจ้างงานและการประกอบอาชีพของคนพิการพบว่า คนพิการประสบปัญหาจากทัศนคติขององค์กร นายจ้าง และเพื่อนร่วมงาน โดยงานวิจัยของ Schur et al. (2009) ที่ได้ศึกษาคนพิการที่ทำงานอยู่ในองค์กร พบว่า คนพิการมักได้รับมอบหมายความรับผิดชอบในสายงานการผลิต มากกว่าสายงานด้านบริหารและงานด้านบริการซึ่งมีอัตราค่าจ้างต่ำกว่า 2) คนพิการได้รับค่าตอบแทนต่ำกว่าคนปกติ ร้อยละ 8 รวมถึงได้รับรางวัลและสวัสดิการต่าง ๆ น้อยกว่า และสิ่งที่น่าสนใจคือ คนพิการมักถูกเพื่อนร่วมงานต่อต้านการแบ่งปันผลประโยชน์ในลักษณะ Group Incentives 3) ลูกจ้างผู้พิการได้รับการคุ้มครองความปลอดภัยน้อยกว่า ได้รับค่าประกันน้อยกว่า และมักไม่ได้รับโอกาสให้เข้าร่วมการตัดสินใจในการทำงานหรือในแผนกรวมถึงได้รับการอบรม (จำนวนชั่วโมง) น้อยกว่า 4) พบปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงานที่ไม่เปิดโอกาสให้ลูกจ้างผู้พิการมีส่วนร่วม คือ มีระดับการบูรณาการการทำงานร่วมกันและการพัฒนางานระหว่างปฏิบัติงาน (on the job training) ในระดับต่ำ ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลย้อนกลับสู่ทัศนคติในการทำงานของลูกจ้างผู้พิการที่ไม่อยากทำงานในลักษณะที่เป็นกลุ่มมีค่าเฉลี่ยอัตราการลาออกสูง มีความซื่อสัตย์ต่อองค์กรต่ำ และมีระดับความเต็มใจในการทำงานหนักต่ำ รวมถึงมีระดับความพึงพอใจในการทำงานต่ำ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีด้านความเสมอภาคซึ่งกล่าวว่าคุณค่าใด ๆ จะเกิดพฤติกรรมหมกมุ่นหรือลดประสิทธิภาพการทำงานลง เมื่อพวกเขา

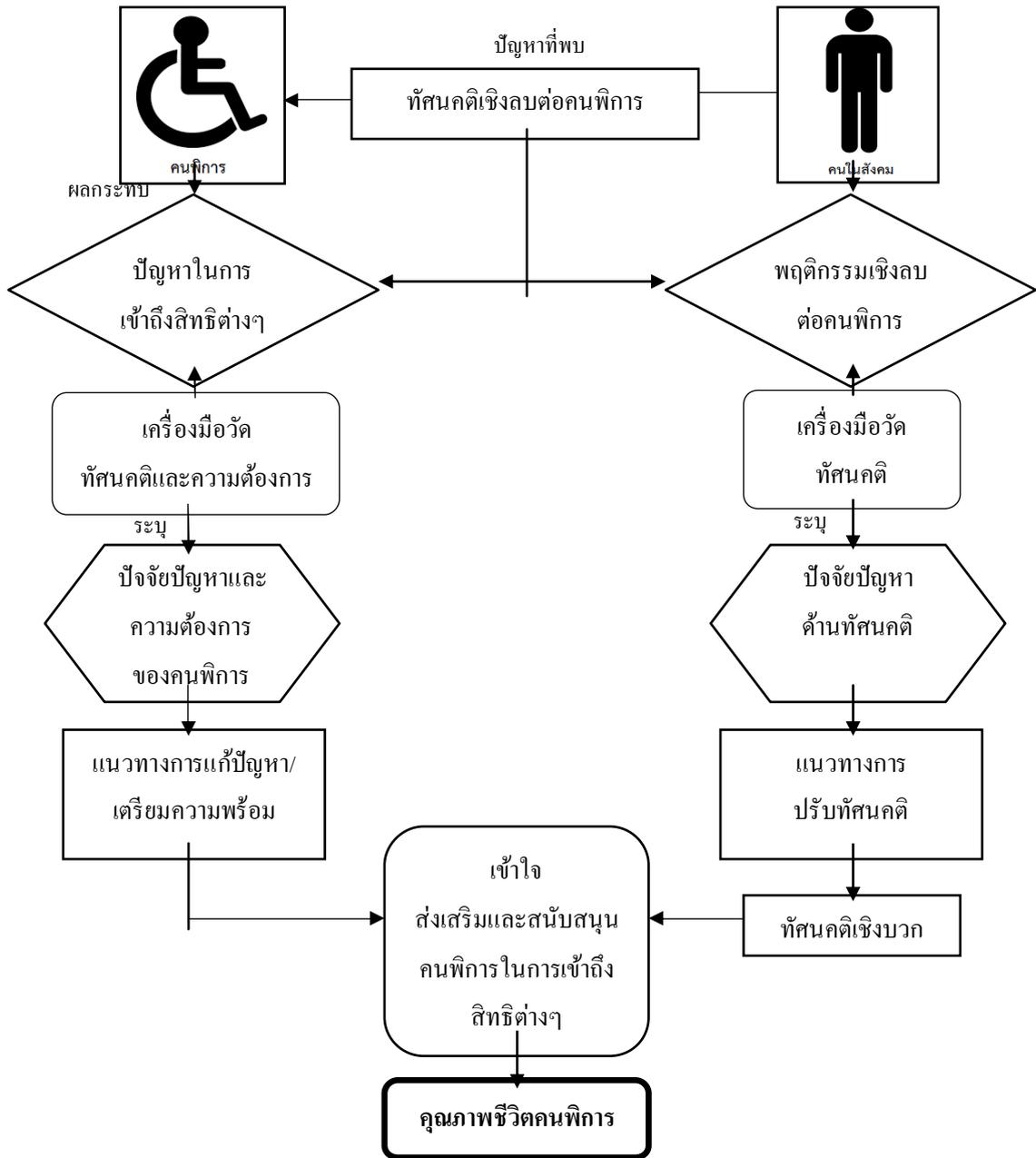
รับรู้จากประสบการณ์ว่าสิ่งที่พวกเขาได้รับนั้นไม่ยุติธรรม ไม่เสมอภาคเท่าเทียมกับคนอื่น (J. Stacy Adams, อ้างถึงใน วิชาจิตวิทยา ปี 2550) นอกจากนี้ Siperstein et al. (2006) พบว่าทัศนคติของนายจ้างในเชิงลบส่งผลต่อความคิดและการปฏิบัติของนายจ้างต่อการจ้างงานคนพิการ ซึ่งแม้ว่านายจ้างยินดีเปิดรับสมัครคนพิการเข้าทำงาน แต่มักจะคิดว่าลักษณะงานที่เปิดรับนั้นไม่เหมาะสมกับผู้พิการ และกลัวว่าคนพิการอาจจะเรียกร้องการดูแลและการอบรมพัฒนามากกว่าพนักงานคนปกติอันจะส่งผลต่อค่าใช้จ่ายที่เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ นายจ้างมักคิดว่าหากรับคนพิการเข้าทำงานแล้วคนพิการไม่สามารถปฏิบัติงานตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ พวกเขาจะไม่สามารถไล่ลูกจ้างคนพิการออกได้ ซึ่งผลการวิจัยกลับพบว่า สิ่งที่นายจ้างเข้าใจนั้นเป็นสิ่งที่ขัดกับความเป็นจริงเมื่อทำการศึกษานายจ้างที่เคยจ้างงานคนพิการซึ่งมีแนวโน้มให้ความสำคัญกับคนพิการและมีทัศนคติที่ดีต่อการจ้างงานคนพิการในอนาคต และนายจ้างร้อยละ 97 ที่เคยจ้างงานคนพิการมีแนวโน้มที่จะจ้างงานคนพิการเพิ่มเติมอีกในอนาคต

ทั้งนี้ Park et al. (2016) ได้แสดงให้เห็นผลการวิจัยอีกแง่มุมหนึ่งที่สำคัญ คือ แม้คนพิการจะได้รับการจ้างงาน แต่การที่องค์กรมีทัศนคติและความไม่เข้าใจที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับคนพิการส่งผลให้คนพิการไม่สามารถเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวก หรือสิ่งสนับสนุนการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ไม่ได้ถูกปรับปรุงให้เหมาะสมกับลักษณะความพิการ การปราศจากการสนับสนุนในประเด็นดังกล่าวส่งผลให้คนพิการบางคนไม่สามารถรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างเต็มที่ทำให้คนพิการไม่สามารถแสดงศักยภาพในการทำงานได้เต็มประสิทธิภาพซึ่งส่งผลต่อการรับรู้ ความเข้าใจของนายจ้างและเพื่อนร่วมงานที่ประเมินจากผลการปฏิบัติงานที่อาจไม่บรรลุเป้าหมายโดยไม่ได้คำนึงถึงสาเหตุที่แท้จริง ทั้งนี้ ข้อปฏิบัติและความสนใจในอดีตและปัจจุบันมักมุ่งไปที่ประเภทของความพิการและความบกพร่องต่าง ๆ มากกว่าการให้ความสำคัญกับประเด็นด้านสังคมและกำแพงทางวิชาชีพที่คนพิการแต่ละคนต้องประสบ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเพิ่มอัตราการจ้างงานอาจเป็นเพียงตัวชี้วัดชั่วคราวที่แสดงถึงประสิทธิภาพของระบบเท่านั้น สิ่งที่ผู้วิจัยนำเสนอคือ การให้ความสำคัญกับปัจจัยอื่น ๆ เช่น ปัจจัยส่วนบุคคล (ทัศนคติ ประสบการณ์ของคนพิการ) ปัจจัยทางสังคม (สภาพแวดล้อมในการทำงาน, การบริการทางวิชาชีพ) ซึ่งมีอิทธิพลต่อความสำเร็จของกระบวนการในระบบ และผลกระทบระยะยาวกับลูกจ้างคนพิการ เช่น ความพึงพอใจในงานและชีวิต คุณภาพของชีวิต เป็นต้น ดังนั้น อัตราการจ้างงานที่เพิ่มขึ้นอาจเป็นเพียงตัวเลขที่ประเมินประสิทธิภาพของนโยบายสนับสนุนต่าง ๆ แต่ไม่สามารถระบุประเด็นหรือกำแพงทางการทำงานที่คนพิการแต่ละคนต้องประสบได้ซึ่งงานวิจัยชิ้นนี้ได้แสดงอีกแง่มุมหนึ่งของการสนับสนุนให้คนพิการได้รับสิทธิในการจ้างงานและประกอบอาชีพที่ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตในภาพรวมของคนพิการ ไม่ใช่เพียงการยกระดับอัตราการจ้างงานเท่านั้น แต่อาจรวมถึงการอบรมหรือเตรียมพร้อมทางวิชาชีพให้กับคนพิการ ก่อนที่จะผลักดันให้คนพิการได้เข้าทำงานในองค์กรต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีส่วนให้คนพิการสามารถช่วยองค์การพัฒนางานได้อีกด้วย ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการทำงานที่เปิดโอกาสให้คนพิการได้มีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็น ไม่กีดกันแบ่งแยก รวมถึงการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงานต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับลักษณะความพิการ

ปัญหาของคนพิการจากสิทธิที่พึงได้รับของคนพิการที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่มีผลกระทบคือ การเข้าถึงบริการด้านสุขภาพและการฟื้นฟูศักยภาพ ซึ่ง Gudlavalleti et al. (2014) ได้ศึกษาเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวในประเทศที่มีการขับเคลื่อนนโยบายการสนับสนุนการเข้าถึงบริการสุขภาพของคนพิการ โดยหาข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพและกำแพงที่ขวางกั้นต่าง ๆ รวมถึงทำความเข้าใจความต้องการการรักษาพยาบาลของคนพิการ ซึ่งผู้วิจัยพบว่า 1) คนพิการได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงบริการทางด้านสุขภาพ รวมถึงการศึกษาและการจ้างงาน 2) คนพิการมีอัตราการใช้บริการด้านสุขภาพต่ำ เนื่องจากประสบการณ์ที่ไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการในการรับบริการด้านสุขภาพ 3) คนพิการประสบปัญหาใน

การเข้าถึงบริการสุขภาพที่มีคุณภาพได้ยาก ส่งผลให้คนพิการเลือกที่จะมองหาการบริการด้านสุขภาพจากแพทย์ ฟิสิกส์หรือแพทย์ที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานมากกว่าในบางประเทศ 4) สาเหตุพื้นฐานที่คนพิการไม่เข้าถึงบริการ ด้านสุขภาพที่มีคุณภาพเมื่อเจ็บป่วยเป็นเพราะปัจจัยด้านค่ารักษาพยาบาล ซึ่งเมื่อวิจัยต่อเนื่องพบว่าคนพิการมี ค่าใช้จ่ายด้านการรักษาพยาบาลสูงกว่าคนปกติ ทำให้เกิดปัญหาเงินขาดมือและเป็นภาระสำคัญในชีวิต และปัญหาที่ สำคัญที่สุดคือ 5) พฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ที่แสดงต่อคนพิการ แสดงให้เห็นว่าแม้เจ้าหน้าที่พยาบาลก็มีทัศนคติและ ความเข้าใจเชิงลบต่อคนพิการที่เข้ารับบริการด้านสุขภาพเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ รายงานสถานการณ์ของโลก เกี่ยวกับคนพิการ ระบุว่าในกลุ่มประเทศรายได้ต่ำมี 2 ปัจจัยสำคัญที่คนพิการไม่สามารถเข้าถึงบริการด้านสุขภาพได้ อย่างมีประสิทธิภาพ คือ ความสามารถในการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ และด้านการขนส่ง คิดเป็นร้อยละ 51 - 53 เทียบกับคนปกติทั่วไปคิดเป็นร้อยละ 32 -33 จากผลวิจัยดังกล่าวจะพบปัญหาที่ต่อเนื่องกันหลายประเด็นแต่ล้วน เกิดจากทัศนคติและความเข้าใจเกี่ยวกับคนพิการที่ไม่ถูกต้อง ถึงแม้ว่าจะมีการกำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมการเข้าถึง บริการด้านสุขภาพ แต่ไม่มีการเตรียมความพร้อมสิ่งอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ หรือแม้แต่การสร้าง ความเข้าใจ และทัศนคติที่ถูกต้องให้กับบุคลากรในโรงพยาบาลจนส่งผลให้คนพิการไม่เลือกให้บริการด้านสุขภาพที่รัฐมอบให้ และหันไปเลือกบริการด้านสุขภาพที่ไม่ได้มาตรฐาน อันส่งผลให้คนพิการยังคงประสบปัญหา ด้านสุขภาพ และ หลีกเลี่ยงการเข้าร่วมกับสังคมต่อไป

จากผลการวิจัยต่าง ๆ ข้างต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Palad et al. (2016) ซึ่งกล่าวว่า ปัญหาสำคัญของ ประเทศที่พัฒนาแล้ว คนพิการยังคงถูกขวางกั้นจากการเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคม ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ความยากจน ปัญหาสุขภาพและลดความสามารถในการเข้าไปมีบทบาททางสังคมของคนพิการได้ในอนาคต โดย ปัญหาทางสังคมที่สำคัญ คือ ทัศนคติที่สังคมมีต่อคนพิการในเชิงลบนั้น เป็นดั่งกำแพงขวางกั้นไม่ให้ผนวกคนพิการ เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางสังคม รวมถึงจำกัดสิทธิของคนพิการในการเข้าถึงการศึกษา การประกอบอาชีพ และการใช้ชีวิตประจำวัน การยอมรับคนพิการนั้นจะไม่เกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์หากยังมีแรงต่อต้านจากทัศนคติเชิงลบ ดังกล่าว แนวทางการแก้ปัญหาที่สำคัญนั้น Palad et al. (2016) ได้ให้ข้อเสนอว่า การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ ความคิดและความรู้สึกที่คนทั่วไปในสังคมมีต่อคนพิการอาจช่วยอธิบายการแบ่งแยกและกีดกันคนพิการ นอกจากนี้ ยังช่วยระบุว่าควรดำเนินการอย่างไรเพื่อขจัดกำแพงทางสังคมนั้นลง วิธีการที่จะเข้าใจโครงสร้างทางสังคมเกี่ยวกับ คนพิการ คือ การวัดทัศนคติของสังคมที่มีต่อคนพิการและทัศนคติของคนพิการที่มีต่อตัวเองเพื่อระบุปัจจัยที่ส่งผล ต่อทัศนคติเชิงลบที่มีต่อคนพิการและหาแนวทางการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องได้อย่างเหมาะสม โดยใช้เครื่องมือวัด ที่เหมาะสมกับประเภทความพิการและกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการเก็บข้อมูลซึ่งเครื่องมือที่ผู้วิจัยสังเคราะห์มานั้นเป็น เครื่องมือที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง มีคุณสมบัติการวัดเชิงจิตวิทยาที่เหมาะสม หากผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถใช้ เครื่องมือตรวจสอบทัศนคติของนายจ้าง พนักงานในองค์กร รวมถึงตัวคนพิการเองได้อย่างเหมาะสมจะสามารถ ช่วยให้ผู้วิจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติเชิงลบได้ใกล้เคียงและถูกต้องยิ่งขึ้น เพื่อนำผลการวัดที่ได้ไปหาแนวทางการสร้าง ความเข้าใจและปรับทัศนคติที่ถูกต้อง อันจะส่งผลให้การสนับสนุนสิทธิของคนพิการเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพใน ทุกกระบวนการ

ภาพที่ 3 กรอบแนวคิดวิธีการแก้ปัญหาทัศนคติของคนในสังคมที่มีต่อคนพิการ และการพัฒนาแนวทางการสร้างคุณภาพชีวิตคนพิการ

จากข้อเสนอของ Palad et al. (2016) ร่วมกับการพิจารณาผลการวิจัยของนักวิจัยท่านต่าง ๆ ข้างต้น ผู้เขียนจึงสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดของวิธีการแก้ปัญหาด้านทัศนคติของคนในสังคมและการพัฒนาแนวทางการสร้างคุณภาพชีวิตคนพิการ ดังแสดงในภาพที่ 3 โดยมุ่งเน้น 1) การเข้าใจทัศนคติของคนในสังคมที่มีต่อคนพิการ โดยใช้เครื่องมือวัดทัศนคติที่เหมาะสมระบุปัจจัยปัญหาที่ส่งผลให้เกิดทัศนคติในเชิงลบหรือทัศนคติที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับคนพิการ และหาแนวทางการแก้ปัญหา การสร้างความเข้าใจ หรือปรับทัศนคติให้เป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสม และ 2) การทำความเข้าใจคนพิการ โดยใช้เครื่องมือวัดทัศนคติร่วมกับการวัดความต้องการของคนพิการ

ที่เหมาะสม เพื่อระบุงบจ่ายปัญหาที่คนพิการได้รับจากประสบการณ์ในสังคม โดยเฉพาะจากการจ้างงาน การประกอบอาชีพ การเข้าถึงบริการสุขภาพ และการใช้ชีวิต รวมถึงความต้องการของคนพิการในการเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ หากกล่าวในอีกนัยหนึ่ง คือ การใช้เครื่องมือเชิงจิตวิทยาที่เหมาะสมในการระบุกำแพงทางสังคมแต่ละด้าน และหาแนวทางการก้าวข้ามผ่านกำแพงแต่ละด้านอย่างถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งหากคนในสังคมนั้นมีความเข้าใจและทัศนคติที่ถูกต้องต่อคนพิการนั้นจะเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนคนพิการให้ได้รับการพัฒนาฟื้นฟูจนกลายเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญในการร่วมกันพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนมากกว่าการเป็นภาระของสังคม

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การสร้างความเท่าเทียมให้เกิดขึ้นในสังคมเป็นประเด็นที่ได้รับการผลักดันและสนับสนุนอย่างต่อเนื่องในประเทศไทย การกำหนดสิทธิที่คนพิการพึงได้รับจากนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ กฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการดำเนินงาน ซึ่งในปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมมือกันผลักดันให้คนพิการได้รับสิทธิต่างๆ เช่นการจัดโครงการผลักดันการจ้างงานคนพิการจากความร่วมมือกันของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนซึ่งมีอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปีและปีละหลายครั้ง แต่ปัญหาที่พบคืออัตราการจ้างงานของคนพิการยังอยู่ในอัตราที่ต่ำ โดยในปี 2557 หน่วยงานของรัฐมีการจ้างงานคนพิการรวมกันเพียง 1,668 คน (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2559) และในปี 2559 มีสถานประกอบการภาคเอกชนจ้างคนพิการเข้าทำงาน 28,868 คน จากคนพิการที่ลงทะเบียนในปี 2559 ทั้งหมด 1,501,179 คนในขณะนั้น (กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2559ข) แสดงให้เห็นถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในกระบวนการ นอกจากนี้ปัญหาสำคัญประการหนึ่งที่คนพิการต้องประสบเมื่อได้รับการผลักดันในสิทธิที่พึงมี คือ ทัศนคติของคนในสังคมที่มีต่อคนพิการ ซึ่งกลายเป็นกำแพงทางสังคมที่สำคัญที่ขวางกั้นกระบวนการสนับสนุนคนพิการไม่ให้เกิดบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จากกรอบแนวคิดในแผนภาพที่ 4 ทัศนคติของคนในสังคมมีบทบาทในการผลักดันและสนับสนุนคนพิการให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น แต่ในทางตรงกันข้ามทัศนคติของคนในสังคมก็กลายเป็นปัจจัยขวางกั้นไม่ได้รับการดำเนินงานดังกล่าวบรรลุวัตถุประสงค์สูงสุด

เพื่อให้ปัญหาดังกล่าวบรรเทาลงและผลักดันคนพิการให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างแท้จริง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเร่งหาแนวทางแก้ไขปัญหา สร้างความเข้าใจและปรับทัศนคติของคนในสังคมเกี่ยวกับคนพิการให้ถูกต้อง ซึ่งในปัจจุบันนี้คนไทยส่วนมากมีแนวโน้มเข้าใจคนพิการในเชิงบวกมากขึ้น (ณัฐนันท์ คำภา วิไลศักดิ์ กิ่งคำ และวิภาวรรณ อยู่เย็น, 2557) จึงเป็นเรื่องไม่ยากนักหากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะเร่งแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อให้การแก้ปัญหาความเท่าเทียมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคมเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ

1. การพัฒนาเครื่องมือที่เหมาะสมในการวัดทัศนคติของคนปกติที่มีต่อคนพิการในแต่ละบริบท
2. เครื่องมือที่เหมาะสมในการสำรวจความพึงพอใจของคนพิการต่อสิทธิที่พึงได้รับเพื่อนำไปวิเคราะห์หาจุดสมดุลของดุลยภาพระหว่างสิทธิที่คนพิการพึงได้รับและความต้องการที่แท้จริงของคนพิการ
3. รูปแบบการสร้าง ความเข้าใจและปรับทัศนคติของคนปกติต่อคนพิการในสังคม

กิตติกรรมประกาศ

บทความทัศนคติต่อคนพิการ : ปัจจัยสำคัญที่ผลักดันหรือขวางกั้นการสร้างความเท่าเทียมขึ้นนี้ เกิดขึ้นจากการศึกษาข้อมูลผลงานวิชาการและงานวิจัยต่าง ๆ ที่มีคุณค่าทางวิชาการ

คณะผู้เขียนขอขอบคุณหน่วยงาน นักวิจัย และนักวิชาการเจ้าของข้อมูลทุกท่านที่ได้อ้างอิงถึงในบทความชิ้นนี้ รวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ แก้ไขบทความให้มีความสมบูรณ์เป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ คณะผู้เขียนบทความหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความชิ้นนี้จะเป็นประโยชน์แก่นักวิชาการ นักวิจัย และผู้สนใจทั่วไป สามารถนำไปทำการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อต่อยอดหรือศึกษาเชิงประจักษ์เพื่อทดสอบตัวแบบที่นำเสนอในบทความชิ้นนี้ให้เกิดประโยชน์แก่คนพิการ เพื่อสร้างความเท่าเทียมอย่างแท้จริงให้เกิดในสังคมไทยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2556). “เปลี่ยนภาวะเป็นพลัง: โอกาสและพื้นที่ทางสังคมของคนพิการ”. การสัมมนาวิชาการระดับชาติด้านคนพิการ ครั้งที่ 5, โรงแรมริชมอนด์ นนทบุรี.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2559ก). การดำเนินงานจดทะเบียนคนพิการทั่วประเทศ เดือนกันยายน 2559 กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2559, จาก https://www.m-society.go.th/article_attach/17794/19977.pdf.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2559ข). การดำเนินงานจดทะเบียนคนพิการทั่วประเทศ เดือนสิงหาคม 2559 กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ. สืบค้นเมื่อ 31 กรกฎาคม 2559, จาก https://www.m-society.go.th/article_attach/16279/19239.pdf.

กระทรวงส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ. (2559). รายงานข้อมูลสถานการณ์คนพิการ ประจำเดือนกันยายน 2559. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2559, จาก <http://dep.go.th/th/page/รายงานสถานการณ์คนพิการ>.

กุลภาวจนสาร. (2555). ประชากรชายขอบและความเป็นธรรมในสังคมไทย. ประชุมวิชาการ เรื่อง ประชากรและสังคม ครั้งที่ 8, ห้องกรุงธนบอลรูม โรงแรมรอยัลริเวอร์ กรุงเทพฯ.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). ร่าง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 – 2565. การประชุมระดมความคิดเห็นทิศทางการพัฒนาฯ ฉบับที่ 12.

ณัฐนันท์ คำภา, วิไลศักดิ์ กิ่งคำ และวิภาวรรณ อยู่เย็น. (2558). อัตลักษณ์เชิงบวกและฝงนัยเชิงลบต่อคนพิการ : ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอัตลักษณ์ของคนพิการในสังคมไทย. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย ปีที่ 35(1): 125 – 148.

ทวีศักดิ์สิริรัตน์เรขา. (2554). คนพิการกับโอกาสทางสังคม. สืบค้นเมื่อ 2 มิถุนายน 2559, จาก <http://www.happyhomeclinic.com/academy/dp01opportunity.pdf>.

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ. (2552). ราชกิจจานุเบกษาเล่ม 126, ตอนที่พิเศษ 80 ง. (8 มิถุนายน): 45 - 47.

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ. (2551). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125, ตอนที่ 28ก. (9 กุมภาพันธ์): 1-11.

พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ. (2534). ราชกิจจานุเบกษาเล่ม 108, ตอนที่ 205. (25 พฤศจิกายน): 1 - 8.

- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. (2542). ราชกิจจานุเบกษาเล่ม 116, ตอนที่ 74ก. (19 สิงหาคม): 4.
- พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ. (2550). ราชกิจจานุเบกษาเล่ม 124, ตอนที่ 61 ก. (27 กันยายน): 8 - 24.
- พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ. (2556). ราชกิจจานุเบกษาเล่ม 130, ตอนที่ 30 ก. (29 มีนาคม): 6 - 12.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2550). ราชกิจจานุเบกษาเล่ม 124, ตอนที่ 47. (สิงหาคม): 8 - 21.
- วิรัช ปันวันนะ. (2550). **ปัจจัยจูงใจในการทำงานที่มีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพชีวิตในองค์กร : กรณีศึกษา บริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมอาหารเหลวและเครื่องดื่มแห่งหนึ่ง**. สารนิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์, มณฑิรา บุญตัน และอัครพรพรณ ขวัญชื่น. (2545). **รายงานการศึกษาวิจัยเรื่องการแก้ไขกฎหมายที่กีดกันคนพิการในการเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคม ศึกษากรณี กฎหมายและกฎระเบียบที่จำกัดสิทธิคนพิการในการประกอบอาชีพ**. สืบค้นเมื่อ 2 กรกฎาคม 2559, จาก <http://dep.go.th/law/file/p2.pdf>.
- สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข. (2553). **ประสบการณ์ในการทำงานสร้างเสริมสุขภาพคนพิการ**. โครงการสนับสนุนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). กรุงเทพฯ: บริษัท สหมิตรพรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน. (2535). **สาเหตุของความพิการเล่มที่ 16 เรื่องที่ 10 การฟื้นฟูสมรรถภาพเยาวชนผู้พิการด้านการศึกษา**. สืบค้นเมื่อ 3 มิถุนายน 2559, จาก http://kanchanapisek.or.th/kp6/sub/other_sub.php?file=encyclopedia/saranugrom.htm.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2559). **ป้องกันดูแลรักษา เด็กพิการแต่กำเนิด**. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2559, จาก <http://www.thaihealth.or.th/Content/31130-ป้องกันดูแลรักษาเด็กพิการแต่กำเนิด.html>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2556). **สรุปผลที่สำคัญการสำรวจความพิการ พ.ศ. 2555**. สำนักงานสถิติสังคม กรุงเทพฯ.
- อานนท์ วันลา. (2553). **การสร้างเทคโนโลยีแห่งตัวตนของสมาชิกวุฒิสภาผู้พิการทางสายตา**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตนครปฐมมหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Gudlavalleti, M.V.P., John, N., Allagh, K., Sagar J., Kamalakannan, S., and Ramachandra, S.S. (2014). **Access to Health Care and Employment Status of People with Disability in South India, the SIDE (South India Disability Evidence) Study**. BMC Public Health 14,1125-1132.
- Palad, Yves Y., Barquia, Rensyl B., Domingo, Harvey C., Flores, Clinton K., Padilla Levin L., and Rame Jonas Mikko D. (2016). **Scoping Review of Instrument measuring Attitudes toward disability**. Disability and Health Journal 9, 354-374.
- Park, Y., Seo, Dong G., Park, J., Bettini, E., and Smith, J. (2016). **Predictors of Job Satisfaction among Individuals with Disabilities: An Analysis of South Korea's National Survey of Employment for the Disabled**. Research in Development Disabilities 53-54, 198-212.

Schur, L., Kruse, D., Blasi, J., and Blanck, P. (2009). **Is Disability Disabling in All Workplaces?**

Workplace Disparities and Corporate Culture. Industrial Relation 48(3), 38 -410.

Siperstein, Gary N., Romano, neil., Mohler, Amanda., and Parker, Robin. (2005). **A national**

survey of consumer attitudes toward companies that hire people with disabilities.

Journal of Vocational Rehabilitation 24(1),3 - 9.

World Health Organization. (2011). **World Report on Disability.** WHO Press: Switzerland: 1 - 14.